

A 4lang fogalmi szótár

Kornai András és Makrai Márton

MTA SZTAKI Nyelvtechnológiai Kutatócsoport

MSZNY 2013.

Áttekintés

Bevezetés

A definíciók szintaxisa

A definiáló szókincs jellemzése

Más lexikai adatbázisokkal összehasonlítva

Más lexikai adatbázisokkal összehasonlítva

- ▶ szavak absztrakt jelentését formalizálja (monoszémia)
 - ▶ egyértelműsítés lehetőleg csak tiszta homonímia esetén (state₇₆ 'állam', state₇₇ 'állapot')
 - ▶ szófajmentes szemantika
- ▶ fogalmak közötti kapcsolatokat rögzít, nem a világról való ismereteket
- ▶ többnyelvű, lehetőleg nyelvfüggetlen

A tételek felépítése, több nyelv

A tételek felépítése, több nyelv

102	átenged	V	pass	concedo	przepuścić :	LET[DAT HAS ACC]
id	magyar	POS	angol	latin	lengyel	definíció

A tételek felépítése, több nyelv

102	átenged	V	pass	concedo	przepuścić :	LET[DAT HAS ACC]
id	magyar	POS	angol	latin	lengyel	definíció

- ▶ 40 nyelvre való kiterjesztés folyamatban van

Áttekintés

Bevezetés

A definíciók szintaxisa

A definiáló szókincs jellemzése

- ▶ egyváltozós predikátumok
1474 lány N girl puella dziewczyna: female, child
112 acél N steel chalybs stal: metal, hard, strong
- ▶ kétváltozós predikátumok
1656 mell N breast mamma pierś: two, organ, breast ON
chest, woman HAS breast
1233 kard N sword gladius miecz: weapon, sword HAS
blade[<long>,pointed], sword HAS edge
- ▶ mélyesetek
102 átenged V pass concedo przepuścić: NOM LET[DAT
HAS ACC]
2374 tesz V put pono kłaść: NOM CAUSE[ACC AT OBL],
NOM MOVE ACC, ACC[object]
- ▶ többargumentumúak visszavezetése kétargumentumúakra

- ▶ alapértelmezett (*default*)
1614 medence N pool piscina basen: water IN, <swim>
IN, <play> IN
1724 mos V wash lavo myc1: CAUSE[ACC[*clean*]],
INSTRUMENT liquid, INSTRUMENT <soap>, INSTRUMENT rub
- ▶ „eseményszerkezet”: before[], after[]
715 fagy N freeze gelu mróz: cold CAUSE,
before[liquid], after[solid,<ice>]
2616 vezet V guide rego prowadzić: CAUSE[ACC HAS
information], information ABOUT place₁₀₂₆, after[ACC AT
place₁₀₂₆]
- ▶ tagadás – az alapértelmezettől való eltérés
500 e1j N night nox noc: period, FOLLOW sunset,
sunrise FOLLOW, dark, lack(sun), <sleep AT>
931 gyerek N child puer/puella dziecko: person,
young, lack(responsible), parent MAKE

Áttekintés

Bevezetés

A definíciók szintaxisa

A definiáló szókincs jellemzése

Az alapszókincs

- ▶ a lexikográfia régi problémája a körkörösség, *valódi* \Leftrightarrow *létezik*
- ▶ a szótáraknál szokásos megoldás: definiáló szókincs (DV)
- ▶ Longman: 82 128 \rightsquigarrow 2 960
- ▶ 4lang: 2 960 \rightsquigarrow 1 156
- ▶ uroborosz tulajdonságú szóhalmaz
- ▶ maradnak primitívek
- ▶ maradnak körök
- ▶ hivatkozunk érzéketekre (*függőleges*) és az enciklopédia elemeire (*baseball*)
- ▶ kötött morfémák (*seventh*)

A definíciós gráf

A definíciós gráf

- ▶ csúcsok: fogalmak, 2 897 db
- ▶ irányított élek: 'acél' → 'fém', 7816 db

- ▶ a szókincs súlyozása a definíciókban való fontosság szerint
- ▶ véletlen séta határeloszlása
- ▶ a véletlen séta határeloszlása egyértelmű \Leftrightarrow a gráf erősen összefüggő
- ▶ egy u és egy v csúcs *erősen összefüggő*, ha van $u \rightsquigarrow v$ és $v \rightsquigarrow u$ út
- ▶ ekvivalenciareláció, komponensei az *erősen összefüggő komponensek*

A 4lang gráf erősen összefüggő komponensei

méret	db	
662	1	{yellow, four, sleep, under, lack, month...}
12	1	{január, február, ..., december}
7	1	{hétfő, kedd, ..., vasárnap}
5	1	{furniture, chair, table, bed, cupboard}
4	3	{queen, royal, monarch, king}, {cereal, flour,...}...
3	8	{male, sex, female}, {calm, disturb, upset},...
2	26	{exist, real}, {reason, cause}, {child, parent},...
1	2302	{PART_OF}, {other}, {IS_A}, {number}, ...

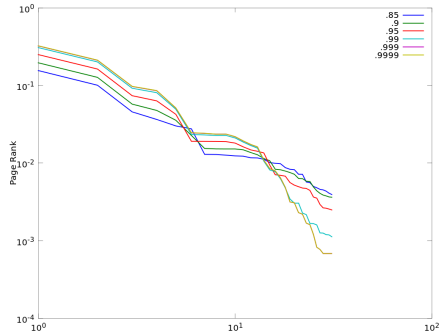
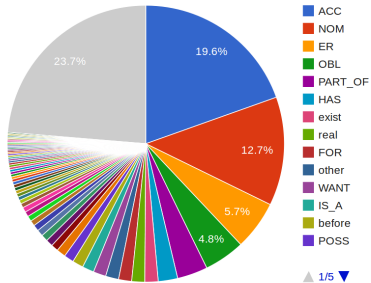
Page Rank, csillapítás

- ▶ Page Rank: az átmenetmátrixot *csillapítással (damping)* erősen összefüggővé tesszük

$$M_d(i, j) = \frac{1 - d}{N} + dM(i, j)$$

ahol az M mátrix $N \times N$ -es

- ▶ $d \approx 1$ esetén a Page Rank közelíti az eredeti séta határeloszlását

- ▶ terv: a Longman szótár 82 000 szavának lefordítása a mi formalizmusunkba gépi tanulással
- ▶ <http://hlt.sztaki.hu/resources/4lang/>
- ▶ Laptopos bemutató: Miből lesz a robot MÁV-pénztáros? – Nemeskey Dávid, Recski Gábor, Zséder Attila
- ▶ Köszönöm a figyelmet!

A fogalmak Page Rankje hatványeloszlást követ?

- ▶ $p(x) \propto x^{-\alpha}$ fennáll?
- ▶ Clauset és tsai 2009
- ▶ $\alpha = 1.9244$
- ▶ $x_{min} = 2.4219 \cdot 10^{-4}$
- ▶ Kolmogorov–Smirnov-statisztika: $0.5840 > 0.1$, nem rossz
- ▶ kellne még: likelihood-arány tesztek *likelihood-ratio tests*

Definíciók bonyolultsága

- ▶ az átmenetmátrix legnagyobb jobboldali sajátértékéhez tartozó sajátvektor koordinátái

0.22008937659358	mind
0.1483881645837043	read
0.1419981763311443	autumn
0.1343248456669039	brain
0.1340132834187455	feel
0.1296319053350392	understand
0.1256292901034924	remember
0.1210243324308604	summer
0.1199256807742143	sensible
0.1130671228119619	spring ₂₃₁₈